

Komunitní energetika v Česku: Potenciál, výzvy a evropské souvislosti

Komunitní energetika je trend, který má pomoci **ušetřit peníze i snížit emise** skleníkových plynů. Sdílení elektřiny, umožňuje skupině spotřebitelů společně vyrábět elektřinu (typicky z obnovitelných zdrojů) a v reálném čase si ji mezi sebou rozdělit. V praxi to znamená, že například solární panely na střeše domu v Jižních Čechách mohou ve chvíli výroby dodávat elektřinu do bytu třeba až v Praze. Sdílenou elektřinu však **není možné využít později**. Nelze ji „uschovat“ v síti na horší časy, pokud není uložena do baterií, proto komunitní energetika nenahrazuje akumulaci (není „virtuální baterií“) a **přebytky je nutné upotřebit ve stejný moment**. **Princip sdílení** je tedy jednoduchý: když máte vlastní elektrárnu a v daný okamžik nespotebujete všechnu vyrobenou elektřinu, můžete její přebytky efektivně využít jinde. Bud' ve svém dalším odběrném místě, nebo je nabídnout sousedovi či komukoli jinému za podmínek, na kterých se vzájemně dohodnete.

Díky **legislativní změně** v roce 2023 (tzv. **lex OZE II**) je od ledna 2024 toto sdílení elektřiny napříč distribuční soustavou v Česku konečně legální a od srpna 2024 se mohou zájemci registrovat u nového **Elektroenergetického datového centra (EDC)**, které celý systém technicky zajišťuje. Během prvních šesti hodin od spuštění registrací dorazilo přes 1200 žádostí o sdílení a už po necelém roce fungování (srpen 2025) se do systému zapojilo na **30 tisíc účastníků**, kteří si navzájem poslali více než 33 GWh elektřiny. To odpovídá roční spotřebě menšího okresního města. **Obrovský zájem** potvrzují i průběžná data. Už koncem dubna

2025 evidovalo EDC téměř **23 tisíc registrovaných uživatelů** sdílení, přičemž od září 2024 do dubna 2025 mezi sebou takto spotřebovali přes 10 GWh elektřiny.

Komunitní energetika stojí na dvou **základních modelech zapojení**, a to buď jako **aktivní zákazník** či **energetické společenství**. **Aktivní zákazník** je menší skupina (až 10 účastníků) bez územního omezení, která ke sdílení nepotřebuje vytvářet žádnou formální organizaci, jelikož stačí dokončit registraci u EDC. Typickým příkladem aktivního zákazníka může být jednotlivec, který má solární elektrárnu na střeše své chaty, ale většinu týdne tam nesvítl a elektřinu může v reálném čase posílat do svého bytu ve městě. Další aktivní zákazníci mohou být například sousedé, přátelé či rodinní příslušníci, kteří si navzájem propojí své domácí elektrárny a spotřebiče do sdílecí skupiny.

Naproti tomu **energetické společenství** je širší komunita až o 1000 členech, která sdílí elektřinu ze společných zdrojů v rámci vymezeného území (nejvýše tři sousedící obce s rozšířenou působností nebo území Prahy). **Členy společenství** mohou být domácnosti, bytová družstva (SVJ), obce, školy, úřady či malé firmy. Cílem je umožnit **propojení místní výroby a spotřeby ve větším měřítku**. Založení energetického společenství už vyžaduje formální právnickou osobu a jeho registraci u Energetického regulačního úřadu (ERÚ), což znamená složitější administrativu. Není proto překvapivé, že v počátcích **dominují malé skupiny aktivních zákazníků**. Koncem května 2025 jich bylo v ČR registrováno **kolem 11 100**, zatímco energetic-

kých společenství jen v řádu desítek. Pro obce a další větší hráče je tak sdílená energetika novinka a teprve zkoušejí pilotní projekty, zatímco malé skupiny se již aktivně zapojují.

Aby mohlo sdílení elektřiny fungovat, je nutné splnit několik [technických podmínek](#). Všechna zapojená odběrná i výrobní místa musejí mít nainstalovány **chytré elektroměry** s 15minutovým měřením spotřeby i dodávky. Distribuční společnosti tyto nové měřiče instalují na žádost zdarma. Žádost se podává automaticky při registraci skupiny v EDC. Chytré elektroměry umožňují [EDC sledovat](#) každou čtvrt hodinu, kolik elektřiny jednotliví členové vyrobili a spotřebovali, a podle toho průběžně vypočítávat, kolik elektřiny se v daném intervalu nasdílelo. Sdílená elektřina tedy **musí být vyrobena a zároveň spotřebována v tom-též 15minutovém úseku**. Jinak řečeno, pokud někdo z komunity právě elektřinu nepotřebuje a nedokáže ji uskladnit, jeho přebytky v dané chvíli propadnou do sítě jako přetok a nemůže je později čerpat zpět.

To klade nároky na **rozvržení spotřeby**. Sdílení funguje pouze ve chvílích, kdy zdroj vyrábí a zároveň je někde v komunitě odběr. Například pokud u fotovoltaiky svítí slunce a někdo jiný z komunity má zapnuté spotřebiče. Pokud více členů odebírá zároveň, rozděljuje se vyrobená energie podle předem nastaveného procentuálního alokačního klíče. V současnosti však český systém umožňuje jen tzv. [statický klíč](#), tedy pevně určené podíly pro jednotlivé členy. To má [nevýhodu](#), neboť když některý člen zrovna nevyužije svůj podíl, **elektřina propadá do přetoku** místo aby ji pružně využil jiný člen. Menší skupiny (do 50 odběrných míst) mohou zatím využít aspoň vícekolový výpočet v EDC (tzv. iterační alokaci, až pětikolové rozdělování elektřiny), což se statickému rozdělení blíží k dynamickému a dokáže upotřebit o něco více elektřiny. Do [poloviny roku 2026](#) by měl být zaveden plnohodnotný **dynamický alokační systém**, který bude flexibilně dělit elektřinu podle skutečné spotřeby členů v daném okamžiku, což výrazně zvýší efektivitu sdílení a sníží ztráty. Už nyní ERÚ avizuje, že s přechodem EDC do plného provozu bude dynamika umožněna. Dynamické řízení spolu s akumulací a agregací flexibility (rovněž plánováno od 2026) otevře cestu k ještě efek-

tivnějšímu využití zelené energie a je také příslibem lepší stability dodávek.

Co to celé znamená pro naši peněženku? Sdílení elektřiny slibuje snížit výdaje za energie, byť zpočátku spíše mírně. Hlavní finanční úsporou je to, že za nasdílenou elektřinu neplatíme obchodníkovi plnou cenu silové energie, protože si část spotřeby pokryjeme „svou“ (komunitní) elektřinou. Pokud mám například na střeše solární elektrárnu, díky sdílení využiji její výrobu naplno. Místo abych v poledne přebytky prodal do sítě za minimální výkupní cenu, pošlu je v ten moment třeba sousedovi a ten si o to méně elektřiny musí koupit od svého dodavatele. Zákazník zapojený do komunity tak odebírá méně elektřiny z klasické sítě, čímž **šetří**. Nicméně je nutné zdůraznit, že **náklady na distribuci** (dopravu elektřiny sítí) **zůstávají**. I při sdílení zaplatí příjemce proudu [plné distribuční poplatky](#) stejně, jako by elektřinu dostal z elektrárny na druhém konci republiky. [Výjimka](#) platí jen pro sdílení uvnitř jednoho bytového domu, kde se veřejná distribuční síť vůbec nevyužije a poplatek za přenos se tudíž neúčtuje. U sdílení přes běžnou síť však regulátor zatím žádnou slevu na lokálně spotřebované elektřině neposkytuje. To v praxi znamená, že se **ušetří pouze cena silové elektřiny** (zhruba polovina koncové ceny), zatímco distribuční a ostatní regulované složky platíme nadále.

Přesto může být komunitní energie **finančně výhodná**, zejména klesají-li výkupní ceny přebytků od dodavatelů. [Podle odborníků](#) má sdílení smysl právě kvůli klesajícím výkupním cenám z fotovoltaiky. Energii, již dodavatel koupí od malovýrobce levně, lze v komunitě přímo využít a nahradit dražší dodávkou ze sítě. Firma Innogy odhaduje, že členové komunit budou pokrývat vlastní výrobou hlavně hodinové [intervaly s levnou elektřinou](#) na burze (slunečné poledne či víkendy), a to, co zbytečně nakoupí ze sítě mimo tyto levné hodiny, je vyjde dražší než u běžného zákazníka. Jinými slovy, **sdílení není všelék**. Pokud má někdo malou výrobu, kterou pokryje jen levné momenty a ve špičkách musí stejně brát drahou elektřinu ze sítě, může jeho výsledná průměrná cena dokonce mírně vzrůst. Na druhou stranu zákazník v komunitě těží z toho, že si značnou část elektřiny vyrobí sám nebo dostane od známého za minimální cenu. Souhrnně lze říct, že v době relativně nízkých cen elektřiny nelze od sdílení čekat zázračné úspory, ale pokud ceny opět porostou, **vlastní či komunitní výroba se vyplatí stále víc**. Navíc do budoucna může komunitní energie [domácnosti ochránit](#) před výkyvy tržních cen, podobně

jako se to daří v Rakousku, kde jsou členové sdílecích komunit částečně odstíněni od burzovních šoků.

Pozitivní dopady na stabilitu a bezpečnost dodávek jsou potenciálně velké, ale závisí na chytré koordinaci. Rozvoj komunitní energetiky vede k decentralizaci energetiky, tedy k rozměňování výroby mezi mnoho menších zdrojů. To zvyšuje energetickou soběstačnost regionů a může zlepšit odolnost dodávek. Například výpadek jednoho velkého zdroje lze snáze nahradit stovkami malých solárů rozestých po kraji. Zároveň však malá solární zařízení dodávající proud podle počasí kladou nové nároky na řízení elektrizační soustavy. **Neřízené přetoky ze sdílení**, když ve slunečném čase síť zaplaví nevyužité přebytky, **mohou komplikovat udržení rovnováhy v síti**. Přebytečná elektřina se musí okamžitě spotřebovat, jinak musí provozovatel přenosové soustavy (ČEPS) zasáhnout a rychle ji odklonit nebo omezit výrobu, aby **nedošlo k přetížení**. To se letos stalo např. v roce 2023, kdy kvůli extrémnímu slunečnímu svitu a nízké poptávce musely být **dočasně odpojovány některé fotovoltaiky**.

Sdílení zatím k těmto jevům **přispívá**, protože kvůli zmiňovanému statickému klíči dochází k **30–50 % ztrátě vyrobené elektřiny**. Až polovina proudu, který společenství vyrobí, v dané chvíli neskončí u zamýšlených příjemců, ale „přeteče“ do distribuční sítě. To zvyšuje bilanční odchylky a nutnost zásahů (regulace frekvence, nákup podpůrných služeb), což celý systém prodražuje. Naštěstí jde o dočasný nedostatek. S plným spuštěním EDC a zavedením dynamického řízení sdílení by k tak velkým **přetokům docházet nemělo**. Ba co víc, komunitní energetika může v **budoucnu naopak posílit stabilitu** sítě díky agregaci flexibility. Tisíce propojených solárních elektráren a baterií mohou skrze chytré řízení fungovat jako jeden celek, který v případě potřeby dodá nebo odebere výkon a pomůže síť vyrovnat. Jednotlivé domácí zdroje, byť malé, se tak mohou společně stát významným stabilizačním prvkem a současné inovace v oblasti akumulace a energetického managementu tomu jdou naproti.

Vedle ekonomických a provozních aspektů má komu-

nitní energetika i důležitý **přínos pro životní prostředí**. Sdílení elektřiny je zpravidla spojeno s využíváním **obnovitelných zdrojů**, zejména slunce. Když domácnosti, obce či firmy investují do vlastních solárních panelů a využijí je naplno v rámci komunity, nahrazují tím elektřinu, kterou by jinak musely odebrat z velkých elektráren spalujících fosilní paliva. To vede ke **snížení emisí** skleníkových plynů i dalších škodlivin. Každá kilowatthodina lokálně vyrobená a spotřebovaná zanechává menší uhlíkovou stopu než elektřina dovážená přes půl kontinentu. Komunitní energetika tak přispívá ke zlepšení ovzduší i naplňování klimatických závazků. Zároveň **posiluje ekologické povědomí** obyvatel. Lidé se přímo podílejí na výrobě čisté energie ve svém okolí, což má edukativní efekt a podporuje další zelené inovace. **Ministerstvo průmyslu a obchodu** shrnuje přínosy sdílení tak, že domácnostem a firmám zvyšuje **energetickou nezávislost, snižuje účty** za energie a zároveň přináší **lepší ochranu životního prostředí**.

Komunitní energetika je **otevřená pro každého**. Nejsnazší cestou je stát se aktivním zákazníkem. Tedy vytvořit malou sdílecí skupinu, nebo se k nějaké přidat. Pokud například bydlím v rodinném domě a zvažuji fotovoltaiku, mohu ji naddimenzovat s tím, že přebytky dodám svým blízkým. Sdílení je vnitřní věcí skupiny a podmínky si určují sami. Legislativa jen stanoví, že pokud by šlo o prodej za úplaty, měl by si dárcé vyřešit případné **daňové povinnosti**. Zapojit se mohou i domácnosti bez elektrárny, pokud se domluví s někým, kdo přebytky má, nebo pokud se stanou členy vznikajícího energetického společenství ve své obci. Například **některé obce** plánují postavit obecní fotovoltaickou elektrárnu a **elektřinu nabídnout formou sdílení svým občanům**. To může pomoci zejména **domácnostem s nižšími příjmy**.

Komunitní projekty tak mohou pomoci i sociálně, například zajistit levnější proud pro seniory ve vesnici. **Ministerstvo průmyslu a obchodu a Komora obnovitelných zdrojů energie** již připravily mnoho **informačních materiálů**, které zájemcům poradí krok za krokem, jak se do sdílení pustit. Doporučuje se nejprve si ujasnit cíle a očekávání, najít partnery se stejnou motivací a stanovit si pravidla rozdělení elektřiny. Pak je třeba uzavřít smlouvu s EDC o přístupu do systému, nechat si případně vyměnit elektroměr a domluvit se s dodavatelem elektřiny (většina dodavatelů dnes už sdílení podporuje a připravuje pro komunitní zákazníky zvláštní tarifní produkty). Celý **proces registrace** je poměrně rychlý. U aktivních zákazníků průměrně do dvou dnů. Následně už EDC automaticky zohledňuje

!star

nasdílené kilowatthodiny a váš dodavatel vám díky tomu sníží vyúčtování za elektřinu. **Vstup do komunitní energetiky je tak dnes jednodušší než kdy dříve** a stát se prosumerem (producentem i konzumentem v jednom) může s trochou organizace každý z nás.

A jak si ve sdílení energie stojí ostatní evropské země? V této oblasti probíhá inovace napříč EU, ale přístupy se liší. **Slovensko** bylo v regionu napřed. Už od října 2022 má v platnosti [novelu energetického zákona](#) umožňující zakládání energetických společenství. Tamní legislativa však zůstala vágní v definici sdílení přes distribuční síť, takže dosud není jasné, jak přesně mohou členové komunit elektřinu sdílet v praxi. Sdílení na Slovensku je navíc [územně omezeno](#). Společenství mohou působit jen v rámci jednoho kraje a většina členů musí být „v blízkosti“ zdroje. I tak už ale Slováci právní rámec mají a první projekty komunitní energetiky u nich startují. **Polsko** je svým nastavením komunit [nejblíže českému modelu](#). Rovněž tam zákon omezuje velikost energetického společenství na 1000 členů a sdílení je povoleno jen v rámci sítě na úrovni středního a nízkého napětí (tedy lokálně). Poláci tedy mohou sdílet proud také od roku 2022, ovšem jen v rámci distribučních oblastí.

Oproti tomu **Německo**, které je často považované za lídra zelené energetiky, zatím komunitní sdílení [v širším měřítku neumožňuje](#). U našich západních sousedů existují stovky energetických družstev, kde občané společně vlastní větrné či solární elektrárny, ovšem legislativa dosud neumožňovala posílat elektřinu přes veřejnou síť mezi více odběrnými místy. Němci zavedli v roce 2017 alespoň podporu pro tzv. lokální spotřebitelské společenství v rámci jednoho bytového domu. Tam lze elektřinu prodávat nájemníkům přímo (mimo distribuční síť) a takový mikrozdroj do 100 kW je osvobozen od distribučních poplatků. Skutečné otevření sítí pro komunitní energetiku ale Německo teprve připravuje a podobně jsou na tom například i severské země. Za evropského premianta lze označit **Rakousko**, které už v roce 2021 přijalo komplexní legislativu pro energetická společenství a od ledna 2022 tam [sdílení běží v plném proudu](#). Rakouský model je považován za inspirativní. Členové komunit tam mají **výrazné úlevy**, sdílená energie je osvobozena od elektřiny a DPH, neplatí na ni povinný příspěvek na podporu obnovitel-

ných zdrojů energie a navíc mají slevu z distribučních tarifů. Lokální komunitě na nízkonapěťové síti se distribuce zlevňuje o 57 % a regionální (na vyšším napětí) dokonce o 64 %. Není divu, že v Rakousku vzniklo již přes [1400 energetických společenství](#) (byť většinou jen o několika málo členech) a díky těmto komunitám země rychle směřuje k cíli 100 % bezemisní elektřiny do roku 2030.

V jiných státech, jako je **Francie** či **Belgie**, [komunitní projekty rovněž fungují](#). Francouzi je legislativně ohraničili vzdáleností (členové musí být do 2 km ve městě či 20 km na venkově od zdroje) a například tamní komunity nejsou osvobozeny od distribučních poplatků. **Evropská unie obecně koncept obnovitelných a občanských energetických společenství aktivně podporuje** a tlačí členské země k odstranění bariér pro sdílení zelené energie. [EU směrnice](#) sice přímo neomezují územní působnost komunit, požadují ale „blízkost“ členů ke zdroji, aby se zamezilo ryze komerčním projektům vydávajícím se za komunity. Česká republika byla jednou z posledních, která tuto legislativu zaváděla, ale díky tomu si mohla vzít příklad z jiných zemí jako jsou zmíněné Rakousko či Slovensko. Lze tak říci, že máme šanci vybudovat **jeden z nejpropracovanějších systémů komunitní energetiky v Evropě**. Pokud se podaří odstranit počáteční nedostatky (statický klíč, plné distribuční poplatky) a motivovat více lidí se zapojit, může komunitní energetika v Česku skutečně přinést **levnější čistou elektřinu tisícům domácností** a zároveň pomoci energetické transformaci celé země.